

Tom 28/2018, ss. 221--239
ISSN 1644-888X
e-ISSN 2449-7975
DOI: 10.19251/ne/2018.28(15)
www.ne.pwspzlock.pl

Mariola Szewczyk-Jarocka

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

Agata Andrzejewska

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

ŚWIADOMOŚĆ KLIENTÓW BIURA RACHUNKOWEGO NA TEMAT SZAREJ STREFY

AWARENESS OF ACCOUNTING OFFICE CLIENTS CONCERNING SHADOW ECONOMY

Streszczenie

Przedsiębiorstwa bardzo często korzystają z usług, oferowanych przez biura rachunkowe. Jednak nie każdy przedsiębiorca przed wyborem biura rachunkowego sprawdza, czy ma ono opłaconą polisę OC oraz czy osoby, prowadzące biuro rachunkowe, posiadają stosowne uprawnienia. W przypadku braku polisy, klient biura odpowiada całym swoim majątkiem za popełnione błędy przez biuro rachunkowe. Celem badań było sprawdzenie świadomości klientów biura rachunkowego na temat szarej strefy.

Summary

Enterprises often use the services offered by accounting offices. However, not every entrepreneur checks an accounting office in terms of its insurance policy and whether the people running the accounting office have the appropriate qualifications. In the absence of a policy, the client of the office is liable with his assets for errors made by the accounting office. The aim of the following research was to check the awareness of the accounting office clients concerning shadow economy.

Słowa kluczowe: usługi rachunkowe, biuro rachunkowe, szara strefa, kwalifikacje osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych

Keywords: accounting services, accounting office, shadow economy, qualifications of authorized accountants

Wprowadzenie

Coraz więcej przedsiębiorstw korzysta z usług rachunkowych, oferowanych przez wyspecjalizowane biura rachunkowe. Powodem takiego wyboru jest brak wiedzy, bądź ograniczony zakres wiedzy z rachunkowości oraz niższe koszty niż przy zatrudnianiu księgowych w firmie. Nie każdy przedsiębiorca, przed wyborem biura rachunkowego, sprawdza, czy ma ono opłaconą polisę OC oraz czy osoby, prowadzące biuro rachunkowe, posiadają odpowiednie uprawnienia. Istnieje ryzyko, że nie wszystkie osoby oferujące usługi posiadają odpowiednie kwalifikacje, mimo że ich wiedza dotycząca księgowości jest na stosownym poziomie. Brak polisy OC powoduje, że za wynikię, nieświadomie nieraz popełnione błędy w dokumentach, klient biura rachunkowego odpowiada całym swoim majątkiem.

Nie ulega wątpliwości, że działalność rachunkowo-księgową opiera się na profesjonalizmie i wiedzy specjalistycznej. Biura rachunkowe oferując pełną listę wysokiej jakości usług w celu zadowolenia klienta powinno brać odpowiedzialność za wykonywane usługi. Gwarantem, prawidłowo wykonanych usług w zakresie rachunkowości, jest certyfikat księgowego wydawany przez Ministra Finansów. Oczywisty jest fakt, że przedstawienie przedsiębiorcy certyfikatu wraz z polisą OC stanowi gwarancję profesjonalnych usług rachunkowych i chroni przed ewentualnymi błędami, wynikającymi z zakresu pracy biura rachunkowego, co dla przedsiębiorcy powinno stanowić priorytet przed niskimi kosztami. Jednak pomimo szerokiego wachlarza możliwości uzyskania uprawnień do legalnego prowadzenia ksiąg rachunkowych wiele biur rachunkowych prowadzi swoją działalność w szarej strefie.

Celem opracowania była ocena świadomości klientów biura rachunkowego na temat szarej strefy. Dokonana analiza stanowi niebywałe źródło wiedzy dla podmiotów interesujących się zwalczaniem zjawiska szarej strefy w Polsce. Przedstawiona interpretacja problemu szarej strefy na rynku usług rachunkowych została dokonana na podstawie własnych badań empirycznych.

1. Szara strefa usług księgowo-finansowych

Zdefiniowanie pojęcia szarej strefy nie należy do łatwych zadań. Sformułowanie, jednoznacznej i powszechnie akceptowalnej, definicji tego zjawiska budzi wiele kontrowersji i sporów. Zagłębiając się w literaturze znajdujemy nader szeroki i różnorodny wachlarz definicji szarej strefy niejednokrotnie zbliżonych do siebie, bądź też wykluczających się pod pewnymi względami. Różnorodne podejście do interpretacji pojęcia wynika z odmienności celów, jakimi kierują się badacze, z powodu innego postrzegania rzeczywistości społeczno-gospodarczej, bądź też kierują nimi inne założenia metodologiczne i konwencje badawcze. [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 53].

Opracowania naukowe prezentują trzy ujęcia zjawiska szarej strefy: [http://admin.www.irwirpan.waw.pl/dir_upload/site/files/Monika/9_zasoby_demograficzne_wsi.pdf]:

1. ujęcie ekonomiczne – najbardziej podkreślane w literaturze; bazujące na dwóch czynnikach: pierwszy – zjawisko szarej strefy powoduje poprawę poziomu życia obywateli i jest szczególnie ważnym elementem rzeczywistego poziomu dochodu narodowego oraz produktu światowego; drugi – szara strefa jest ważnym źródłem dochodów podatkowych, wcześniej przez państwo niewykorzystywanym;
2. ujęcie społeczne, w którym szara strefa przedstawiana jest jako realizacja pewnych prac dotyczących czynności zawodowych w sposób niezgodny z prawem, ale także realizacja ról zawodowych pracowników w nieuczciwy sposób;
3. ujęcie polityczne – dotyczące sporu pomiędzy „państwowością” a prywatnością będącego wynikiem protestu społeczeństwa przeciwko dominacji państwa, jego biurokratyzowania oraz niedowład; wg. wielu krytyków pojawia się opinia, że zjawisko szarej strefy jest skutkiem przesadnego opodatkowania oraz nadmiaru norm i przepisów dotyczących życia obywateli w owych państwach.

Największą zaletą zjawiska szarej strefy jest poszerzenie rynku pracy. W związku ze zwiększeniem liczby miejsc pracy osób o niskich kwalifikacjach i jednocześnie niskich wynagrodzeniach, pracodawcy chętnie decydują się na zatrudnienie bez formalnej umowy o pracę. Analizując sytuację osób o niskich kwalifikacjach, szara strefa stanowi dla nich jedyną szansę dochodu, niejednokrotnie będącym jedynym źródłem utrzymania. [Głębicka, 2005, s. 143].

Negatywnym aspektem tegoż zjawiska jest fakt nie płacenia podatków i składek na ubezpieczenie społeczne. Jednak takie osoby posiadają możliwość

korzystania z usług, które finansowane są z pobieranych podatków. Przykładami takich usług są m.in.: edukacja publiczna, służba zdrowia, czy pomoc społeczna [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 83]. Warto zauważyć, że osoby pracujące w szarej strefie nie płacą podatków bezpośrednich (podatki mające wpływ na osiągnięty dochód i majątek podatnika) [Szewczyk, 2005, s. 213 i dalsze], ale płacą podatki pośrednie poprzez nabywanie usług i produktów (przedmiot opodatkowania nie stanowi dochód, lecz obrót, przez co pośrednio wpływa na sytuację finansową podatnika) [Szczęsny, 2001, s. 87-88].

Gospodarka nieformalna swoim zakresem obejmuje obszary takie, jak: [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 83-84].

- unikanie płacenia podatków przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą,
- działalność firm niezarejestrowanych bądź też fikcyjnych,
- oszustwa podatkowe,
- pranie brudnych pieniędzy,
- przestępstwa bankowe,
- nierejestrowany obrót towarowy z zagranicą,
- kredytowanie nieistniejących firm,
- udzielanie fikcyjnych gwarancji bankowych,
- wykorzystywanie kredytów celowych niezgodnie z ich przeznaczeniem, cyberlaundering,
- fałszowanie sprawozdań finansowych,
- fałszowanie weksli, czeków, gwarancji bankowych,
- nieformalna działalność zarobkowa,
- szara strefa w oświacie – korepetycje,
- korupcja przedstawicieli administracji państwowej (na szczeblu centralnym i lokalnym),
- nieprawidłowości w procesie prywatyzacji,
- nierespektowanie ochrony patentowej,
- naruszenie własności intelektualnej.

Literatura dotycząca szarej strefy przedstawia liczne okoliczności i czynniki powodujące rozwój tego zjawiska. Wśród wielu opracowań pojawia się podobny do siebie katalog przyczyn, jakimi są m.in.: nadmierny fiskalizm, mało elastyczne przepisy dotyczące prawa pracy, liczne wymagania związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, niejednakowe stawki podatku VAT i podatku akcyzowego, obowiązującego podobne grupy asortymentowe, brak przejrzystych przepisów związanych z prowadzeniem działalności gospodar-

czej oraz zasady dotyczące zatrudniania i zwalniania pracowników [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 90-91]. Przyczyny występowania szarej strefy znajdują swoje ujęcie w ogólnej klasyfikacji i zostały podzielone na trzy grupy: ekonomiczne, instytucjonalne i psychologiczne. Wśród przyczyn ekonomicznych znajdziemy: naturalne dążenie jednostek i podmiotów do optymalizacji relacji, nakłady efekty zgodnie z paradygmatem *homoeconomicus*, wysokie podatki i obciążenia socjalne płac oraz dochody w sektorze oficjalnym, znajdujące się na niskim poziomie bądź ich brak. Do drugiej grupy klasyfikacji zaliczamy: zbyt wysokie podatki nakładane na pracę, zbyt wysokie zasiłki dla osób bezrobotnych i brak odpowiednich regulacji rynku pracy, dotyczących zwalniania i zatrudniania. Trzecią grupę przyczyn stanowią czynniki psychologiczne, w których znajdziemy społeczną moralność podatkową oraz skłonność podmiotów do podejmowania ryzyka [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 63-64].

W gospodarce możemy zauważyć pozytywne i negatywne skutki istnienia szarej strefy. Grupa ujemnych skutków funkcjonowania gospodarki nieoficjalnej zawiera [<https://studylibpl.com/doc/1210235/charakterystyka-zjawiska-szarej-strefy-w-gospodarce>]:

- zafałszowanie statystyki gospodarczej,
- obniżenie wpływów podatkowych,
- błędna alokacja pomocy społecznej,
- niepoprawne konstruowanie polityki makroekonomicznej poprzez m.in. zwiększenie się obiegu gotówki poza kontami bankowymi,
- błędna alokacja funduszy strukturalnych
- podwyższenie kosztów transakcyjnych [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 65].

Nie ulega wątpliwości, że do negatywnych skutków istnienia zjawiska szarej strefy można również zaliczyć: brak kontroli nad procesami redystrybucji dochodów, obniżenie wpływów do budżetu państwa, zjawisko nieuczciwej konkurencji, manipulacja kosztami oraz proces anomii społecznej [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 65]. Oczywiście jest również fakt, że w wyniku długotrwałego omijania prawa pojawia się destrukcja życia społecznego i gospodarczego, a tym samym zjawisko patologii. Inflacja kształtująca się na niższym poziomie niż wskazują oficjalne notowania, a więc środki antyinflacyjne mogłyby być znacząco łagodniejsze. Dezinformacja władz ekonomicznych jest skutkiem błędnych założeń, dotyczących polityki makroekonomicznej. Duży zasięg gospodarki nieformalnej powoduje ujemne skutki w sferze praworządności, w wyniku czego następuje spadek moralności podatkowej. Zjawisko szarej strefy powoduje poważne, negatywne konsekwencje, nie tylko w sferze

ekonomicznej [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 65]. Analizując zjawisko szarej strefy można także znaleźć pozytywne strony aktywności podmiotów w tej sferze. Główną zaletą zjawiska szarej strefy jest zmniejszenie bezrobocia spowodowane częściową aborcją nadwyżki podaży pracy w sektorze oficjalnym. Ponadto do pozytywnych skutków można zaliczyć: zmniejszenie kosztów, możliwość wyższego poziomu życia konsumentów i gospodarstw domowych oraz wywarcie presji konkurencyjnej na mniej elastyczne i mobilne podmioty działalności gospodarczej sektora oficjalnego. Warto zauważyć, że szara strefa stanowi odruch obronny gospodarki, spowodowany brakiem legalnych miejsc pracy. Zniszczenie jej za wszelką cenę nie jest najlepszym pomysłem. Należy uatrakcyjnić legalną gospodarkę, głównie przez zmniejszenie kosztów pracy i podatków. [Szewczyk-Jarocka, 2011, s. 64-66].

Zjawisko szarej strefy jest zjawiskiem występującym w każdej gospodarce i swoim zakresem obejmuje wiele obszarów działalności. Jednym z tych obszarów jest rynek usług rachunkowych. Wg. Krajowej Rady Doradców Podatkowych oraz właścicieli legalnie działających biur rachunkowych głównym problemem poszerzającej się szarej strefy usług rachunkowych i doradztwa podatkowego jest brak wymagań okazania licencji podczas rejestracji. Dotyczy to zarówno rejestracji w urzędzie miasta, czy też urzędzie skarbowym. Każde biuro rachunkowe, działające legalnie, bierze odpowiedzialność za świadczone usługi [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 96]. Uprawnienia do prowadzenia czynności związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych reguluje rozporządzenie Ministra Finansów. Zawarte w nim uprawnienia uwzględniają: posiadanie certyfikatu księgowego wydawanego przez Ministra Finansów, bądź wpisanie osoby do rejestru biegłych rewidentów, lub na listę doradców podatkowych [Rozporządzenie Ministra Finansów...]. Pomimo szerokiego wachlarza możliwości uzyskania uprawnień do legalnego prowadzenia ksiąg rachunkowych, uznaje się, że około 30% rynku biur rachunkowych swoją działalność prowadzi w szarej strefie. Biura rachunkowe prowadzące swoją działalność w szarej strefie nie posiadają polisy ubezpieczeniowej OC. W takim przypadku, w momencie pomyłki biura, towarzystwo ubezpieczeniowe nie wypłaci klientowi odszkodowania. Przedsiębiorcy szukając oszczędności ponoszą ryzyko ewentualnych błędów i wybierają takie biura rachunkowe z powodu niższych cen. W przypadku pomyłki biura rachunkowego podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania podatkowe. Podatnik, korzystający z usług takich biur, świadomie niszczy uczciwą konkurencję [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 123].

Wybrane usługi biura rachunkowego

Biura rachunkowe posiadają w swoich ofertach szeroki zakres usług, które oferują firmom. W tabeli 1. przedstawiono wybrane elementy z w/w zakresu.

Tabela 1. Wybrane elementy obsługi firm przez biuro rachunkowe

Akty prawne	Obsługa firm w zakresie:
Karta podatkowa	<p>Obsługa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działalności usługowej lub wytwórczo-usługowej; • działalności usługowej w zakresie handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi, napojami, wyrobami tytoniowymi oraz kwiatami, wyjątek stanowią alkohole o zawartości 1,5% alkoholu; • działalności usługowej w zakresie handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi, wyjątkiem jest handel paliwami, środkami transportu samochodowego, częściami do pojazdów mechanicznych, jak również wyjątkiem jest handel artykułami nieżywnościowymi, objętymi koncesją; • działalności gastronomicznej – jeżeli nie jest wprowadzona w asortyment sprzedaż napojów o zawartości powyżej 1,5% alkoholu; • działalności w zakresie usług transportowych przy użyciu jednego pojazdu; • działalności w zakresie usług rozrywkowych; • działalności w zakresie sprzedaży posiłków domowych, jeśli nie jest prowadzona sprzedaż napojów o zawartości powyżej 1,5% alkoholu; • działalności w wolnych zawodach, polegających na świadczeniu usług w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego; • działalności w zakresie opieki domowej nad dziećmi i osobami chorymi; • działalności w zakresie usług edukacyjnych, polegających na udzielaniu korepetycji (Art. 12 ust. 1 Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne z 20 listopada 1998 r., (Dz. U. Nr 144 z 1998. Poz. 930 z późn. zm.). <p>Podatnicy są zobowiązani do wystawiania na żądanie klienta rachunków i faktur, potwierdzających sprzedaż wyrobu, towaru lub wykonania usługi. Muszą zachować kolejność nadawania numerów faktur lub rachunków oraz przechowywać kopie w okresie pięciu lat podatkowych, licząc od końca roku, w którym wystawiono fakturę lub rachunek. Co miesiąc do dnia 7 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni, wpłacają podatek, ustalony przez naczelnika urzędu skarbowego na rachunek urzędu skarbowego.</p>

<p>Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych</p>	<p>Obsługa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ewidencji sprzedaży, • ewidencji środków trwałych i wyposażenia, • ewidencji podatku od towarów i usług (VAT), • przygotowania deklaracji do rozliczenia z Urzędem Skarbowym, • sporządzania rozliczenia rocznego. <p>Ryczałt obejmuje osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą indywidualnie lub w formie spółki cywilnej, uzyskujące przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, spółki jawne i partnerskie (w przypadku tej spółki dodatkowym wymogiem jest uczestniczenie w spółce wyłącznie osób wykonujących wolny zawód) oraz osoby fizyczne, osiągające przychody z wykonania określonego rodzaju wolnych zawodów. Ponadto ta forma opodatkowania przysługuje osobom osiągającym dochody z najmu, dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze. Klient biura rachunkowego musi w poprzednim roku podatkowym osiągnąć przychód nie przekraczający ustawowo określonego limitu – obecnie 250.000, 00 euro (kwotę ogłasza MF).</p>
<p>Zasady ogólne – Podatkowa Księga Przychodów i Rozchodów (KPiR)</p>	<p>Obsługa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ewidencji kosztów i przychodów, • ewidencji środków trwałych, • ewidencji wyposażenia, • ewidencji podatku od towarów i usług (VAT), • przygotowania deklaracji do rozliczeń z Urzędem Skarbowym, • w zakresie sporządzania rozliczenia rocznego. <p>Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą, która nie jest opodatkowana w formie zryczałtowanej i nie prowadzący pełnej księgowości, opodatkowani są na zasadach ogólnych, a wszystkie zdarzenia dokumentują w podatkowej księdze przychodów i rozchodów.</p>

Księgi handlowe	<p>Obsługa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie przygotowania zasad polityki rachunkowości oraz planu kont w formie, która zostanie uzgodniona z Klientem; • bieżącego prowadzenia ksiąg rachunkowych; • prowadzenia ewidencji dla celów podatku od towarów i usług (VAT); • prowadzenia ewidencji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; • wyliczania należnych podatków (VAT, CIT); • w zakresie sporządzania miesięcznych i rocznych deklaracji podatkowych oraz ich przekazywanie do urzędów skarbowych; • w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych; • w zakresie sporządzania deklaracji do GUS.
Obsługa kadrowo – płacowa	<p>Sporządzanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • list płac, • pasków wynagrodzeń, • imiennych raportów osób ubezpieczonych (RMUA), • deklaracji ZUS, • deklaracji podatku od osób fizycznych (PIT 4), • przekazywanie drogą elektroniczną dokumentów ZUS, • przygotowywanie dla Zarządu/Właścicieli sprawozdań dotyczących zatrudnienia, • nadzór nad dokumentacją kadrową (w tym przygotowanie akt pracowników nowozatrudnionych).
Outsourcing usług Głównych Księgowych	<p>Sporządzanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawozdań finansowych wg określonych standardów, • przygotowywanie raportów na potrzeby zarządu oraz banków, • przejęcie odpowiedzialności za prawidłowy obieg dokumentów księgowych, • przygotowywanie oraz modyfikowanie planu kont, dostosowując go do wymogów standardów sprawozdawczych, wymogów controllingu oraz prawa podatkowego, • nadzór merytoryczny i organizacyjny nad działem księgowości, • przejęcie odpowiedzialności za prawidłowość rozliczeń podatkowych, • przejęcie odpowiedzialności za kontakty z instytucjami zewnętrznymi (US, ZUS, GUS, PFRON).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z biura rachunkowego M. M. Szymańska prowadzącego działalność usługową w Płocku.

2. Regulacje prawne prowadzenia biur rachunkowych i ich relacja z klientami

Prowadzenie jakiegokolwiek działalności gospodarczej wiąże się z przestrzeganiem przepisów jej dotyczących. Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie działalności jest Ustawa z 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców. To właśnie w nim znajdziemy odpowiedź, czym tak naprawdę jest działalność gospodarcza. „Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły” [Ustawa Prawo przedsiębiorców]. Natomiast wg Ordynacji podatkowej – działalność gospodarcza to każda działalność zarobkowa, w tym wykonywanie wolnego zawodu, a także każda inna działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, nawet gdy inne ustawy nie zaliczają tej działalności do działalności gospodarczej lub osoby wykonującej taką działalność – do przedsiębiorców [Ordynacja podatkowa].

Podmiot, który zdecydował się na rozpoczęcie działalności z zakresu usług rachunkowych, musi zdawać sobie sprawę z dwóch ważnych wymogów, zawartych w ustawie o rachunkowości, która stanowi podstawę takiego rodzaju działalności. Po pierwsze musi posiadać uprawnienia do prowadzenia ksiąg rachunkowych, a po drugie posiadać obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w związku z wykonywaniem usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Przedsiębiorcy posiadający tytuł biegłego rewidenta bądź doradcy podatkowego posiadający ubezpieczenie w związku z wykonywanym zawodem, stanowią wyjątek od tej reguły. W takim przypadku nie mają obowiązku dodatkowo ubezpieczać się od szkód, związanych z planowaną działalnością, w zakresie działalności związanej z prowadzenia ksiąg. Szczegółowe regulacje, dotyczące ubezpieczenia OC z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, określa rozporządzenie Ministra Finansów. Natomiast kwestie osób uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych opisane są w rozdziale 8a Ustawy o rachunkowości. W myśl jej przepisów, osoby uprawnione do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg to:

- przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi, pod warunkiem posiadania uprawnień do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych;
- pozostali przedsiębiorcy, jeżeli czynności, z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, wykonywane będą przez osoby uprawnione do wykonywania tych czynności.[<https://ksiegowosc.infor.pl/>]

vademecum/ksiegowi-rewidenci/129272,Jakie-wymogi-musi-spelniac-przedsiębiorca-planujacy-otwarciem-biura-rachunkowego.html].

Grono osób uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych stanowią: osoby posiadające certyfikat księgowy, osoby wpisane na listę biegłych rewidentów lub na listę doradców podatkowych. Dokumentem stanowiącym potwierdzenie posiadania ww. uprawnień jest certyfikat księgowy. Szczegółowe zasady związane z uzyskaniem tego dokumentu zawarte są w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 8 kwietnia 2009 roku w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.[<https://ksiegowosc.infor.pl/vademecum/ksiegowi-rewidenci/129272,Jakie-wymogi-musi-spelniac-przedsiębiorca-planujacy-otwarciem-biura-rachunkowego.html>].

Ważną kwestią jest ustalenie, kto może uzyskać certyfikat księgowy. O dokument ten może starać się osoba fizyczna, posiadająca zdolność do czynności prawnych i korzystająca w pełni z praw publicznych i spełniająca co najmniej jeden z poniższych warunków:

- ma trzyletnią praktykę w księgowości oraz wykształcenie wyższe magisterskie uzyskane w ramach kierunku rachunkowość bądź innego, której plan studiów bądź program kształcenia odpowiadał wymogom wyznaczonym przez organy uczelni dla specjalności rachunkowość, w jednostkach organizacyjnych, posiadających uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych;
- ma trzyletnią praktykę w księgowości oraz wykształcenie wyższe magisterskie bądź też równorzędne oraz ukończyła studia podyplomowe z zakresu rachunkowość, w jednostkach organizacyjnych, posiadających uprawnienia do nadawania tytułu stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych;
- ma dwuletnią praktykę w księgowości oraz wykształcenie co najmniej średnie oraz złożyła pisemny egzamin z wynikiem pozytywnym z obszaru rachunkowości, prawa podatkowego, ubezpieczeń społecznych i podstaw prawa cywilnego i gospodarczego przed wyznaczoną komisją [<https://ksiegowosc.infor.pl/vademecum/ksiegowi-rewidenci/129272,-Jakie-wymogi-musi-spelniac-przedsiębiorca-planujacy-otwarciem-biura-rachunkowego.html>].

Biuro rachunkowe można określić, jako miejsce, bądź firmę, która zajmuje się wszelkimi usługami w zakresie księgowości i rachunkowości. Została założona w celu pomocy osobom, nieposiadającym odpowiedniej wie-

dzy i nieznanym się na temacie skutecznego i korzystnego wypełniania obowiązków, nałożonych przez państwo na przedsiębiorstwa. Oczywiście wszystko jest za odpowiednią odpłatą [http://biura-rachunkowe.zrodlo.info/definicja_biura.html].

W celu założenia biura rachunkowego należy spełnić również wymogi takie, jak: [Szewczyk-Jarocka, Szymańska, 2018, s. 99-100]

- wpis do ewidencji działalności gospodarczej, wypełniamy formularz CEIDG (Centrum Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej),
- numer Regon,
- otwarcie rachunku bankowego,
- rejestracja w Urzędzie Skarbowym,
- zgłoszenie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- numer identyfikacji podatkowej, czyli NIP.

3. Cele, metody i zakres przeprowadzonych badań oraz charakterystyka badanej próby

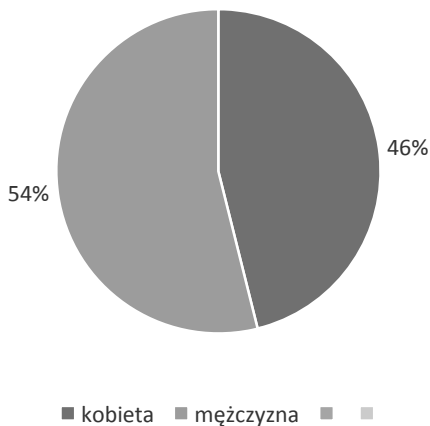
Badanie dotyczące poznania opinii klientów biura rachunkowego na temat jakości usług, świadczonych przez biuro rachunkowe oraz świadomości respondentów, co do występowania szarej strefy na rynku usług rachunkowych, przeprowadzono w formie wywiadu wg kwestionariusza ankiety, skierowanego do klientów biura rachunkowego M.M. Szymańska, prowadzącego działalność usługową w Płocku. Inne biura rachunkowe prowadzące działalność gospodarczą w Płocku nie wyraziły zgody na przeprowadzenie badania wśród ich klientów, co spowodowało ograniczenie badań i niereprezentatywność próby, aczkolwiek mogą one posłużyć do dalszych badań . Badania prowadzono w okresie od lipca do września 2017 roku.

Kwestionariusz ankiety składał się z 22 pytań zamkniętych, półotwartych i otwartych oraz metryczki. Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie udzieliło 100 osób, posiadających firmy i będących klientami w/w biura rachunkowego.

Klienci objęci badaniem ankietowym zostali wybrani metodą doboru wygodnego¹. O wypełnienie ankiety byli proszeni klienci, którzy wyrazili chęć udzielenia odpowiedzi na zawarte w kwestionariuszu ankiety pytania. Próba miała charakter niereprezentatywny.

¹ N. Hill, J. Alexander, *Pomiar satysfakcji i lojalności klientów*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2003, s. 126.

W badaniu wzięło udział 46 kobiet i 54 mężczyzn (por. wykres 1) [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 102].

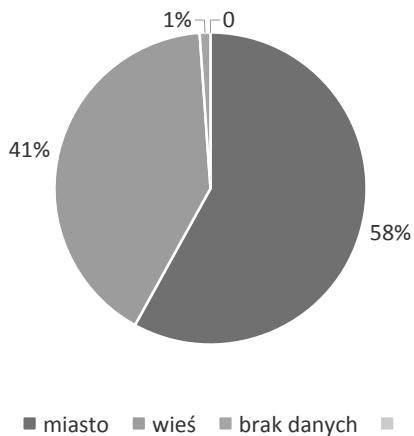

N = 100.

Wykres 1. Płeć badanych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Czterdzieści jeden osób miało firmy zarejestrowane na wsi, 58 osób miało firmy zarejestrowane w miastach (por. wykres 2). Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie . [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 102].

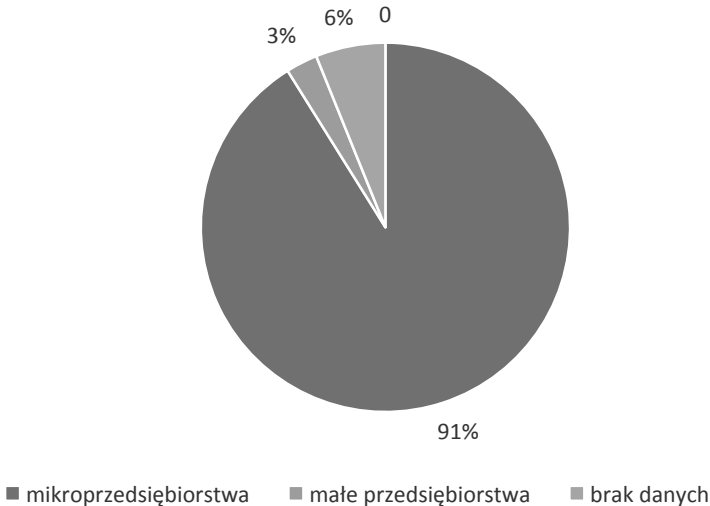

N = 100.

Wykres 2. Miejsce zarejestrowania firmy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Dziewięćdziesiąt jeden osób badanych prowadziło działalność w skali mikroprzedsiębiorstw, trzy osoby – w małych przedsiębiorstwach (por. wykres 3). 6 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie zadane w ankiecie [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 103].

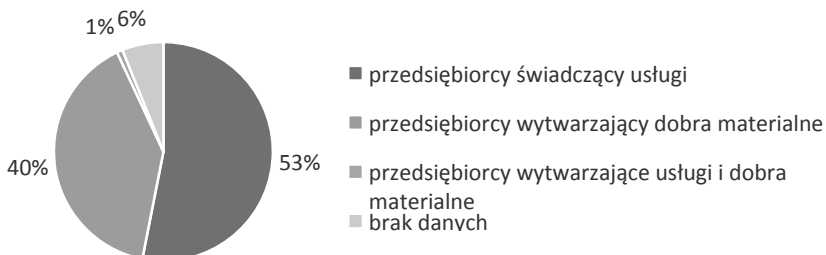

N = 100.

Wykres 3. Klienci biura rachunkowego ze względu na wielkość przedsiębiorstwa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Pięćdziesiąt trzy osoby to przedsiębiorcy świadczący usługi. Czterdzieści osób to przedsiębiorcy wytwarzający dobra materialne. Jeden przedsiębiorca świadczył usługi i wytwarzał dobra materialne (por. wykres 4). 6 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 104].

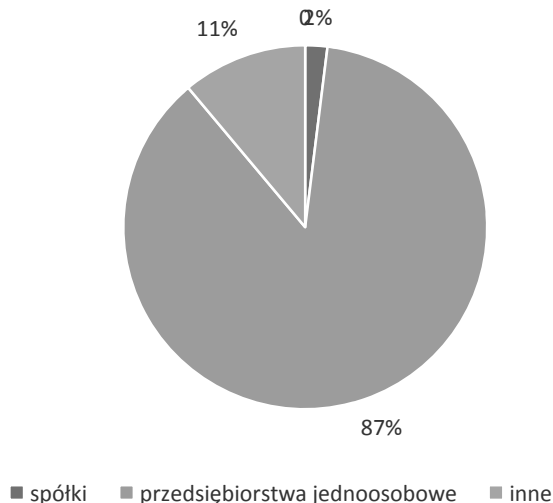

N = 100.

Wykres 4. Klienci biura rachunkowego ze względu na rodzaj prowadzonej działalności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Dwie osoby badane prowadziły działalność w formie spółki, 87 osób – w formie przedsiębiorstw jednoosobowych (por. wykres 5). 11 osób nie określiło formy prowadzonej działalności [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 104].

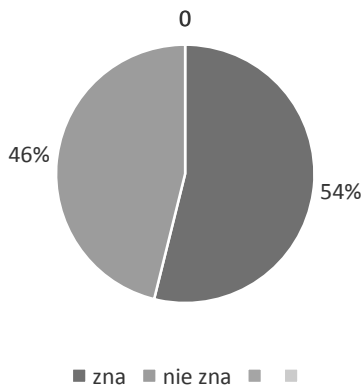
N = 100.

Wykres 5. Klienci biura rachunkowego ze względu na formę prowadzonej działalności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

4. Ocena świadomości respondentów na temat występowania szarej strefy na rynku usług rachunkowych

Respondentom zadano pytania dotyczące szarej strefy. Jednym z pytań było pytanie dotyczące świadomości respondentów na temat zjawiska szarej strefy na rynku usług rachunkowych (por. wykres 6).

N = 100.

Wykres 6. Świadomość respondentów na temat istnienia szarej strefy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

54% procent respondentów, czyli w przybliżeniu połowa osób badanych ma świadomość na temat istnienia szarej strefy. 46% badanych twierdzi, że nie jest przekonania o istnieniu szarej strefy

W kolejnym kroku zbadano świadomość respondentów odnośnie konieczności sprawdzania wiedzy i faktu posiadania OC przez biuro, zanim podpisze się umowę z biurem podatkowym. Rozkład odpowiedzi był następujący:

- 23 kobiety (50,0%) i 20 mężczyzn (37,0%),
- oraz 24 przedsiębiorców świadczących usługi (45,3%) i 19 przedsiębiorców wytwarzających dobra materialne (47,5%).

Ponad 50 osób nie posiadało takiej wiedzy, bądź nie interesowała się faktem, żeby sprawdzić, na jakich zasadach funkcjonują biura rachunkowe i czy mają wykupioną polisę OC [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 124].

Tabela 2. Zależność między miejscem zarejestrowania firmy korzystającej z usług biura rachunkowego, a kwalifikacjami osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych tej firmy

Kwalifikacje osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych		Miejsce zarejestrowania firmy		Ogółem
		Miasto	Wieś	
TAK	N	30	13	43
	%	51,7	31,7	100
Nie	N	28	28	56
	%	48,3	68,3	100

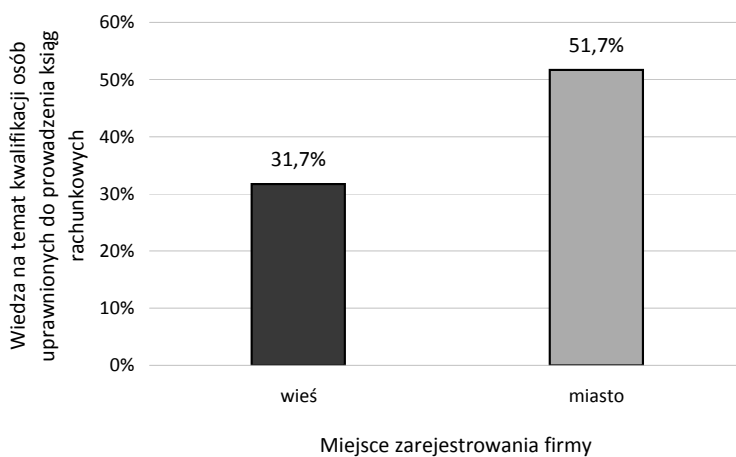
Ogółem	N	58	41	99
	%	100	100	99

$\lambda(1)=3,97$, $df = 1$, $p = 0,046$, test istotny przy $p < 0,05$

Źródło: Badania własne.

Otrzymano istotną statystycznie zależność pomiędzy miejscem zarejestrowania firmy, a wiedzą na temat kwalifikacji osób, uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych. 30 osób (51,7%) mających zarejestrowaną firmę w mieście oraz 13 osób (31,7%) na wsi ma wiedzę na temat tego, jakie kwalifikacje powinna posiadać osoba uprawniona do prowadzenia ksiąg rachunkowych, natomiast 28 osób (48,3%) z miasta i 28 osób (68,3%) ze wsi nie miało wiedzy na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych. 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 124-125].

Na wykresie 7 zaprezentowano zależność między wiedzą na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych, a miejscem zarejestrowania firmy.

Wykres 7. Wiedza respondentów na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych przez biuro rachunkowe, w zależności od miejsca zarejestrowania firmy korzystającej z usług rachunkowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Największą wiedzę na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych posiadają osoby, których miejscem zarejestrowania firmy jest miasto (51,7% odsetek wskazań) [Szewczyk-Jarocka, 2018, s. 125].

Podsumowanie

Celem badania było sprawdzenie świadomości istnienia szarej strefy. Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, iż 54% badanych ma świadomość na temat istnienia szarej strefy. 23 kobiety (50,0%) i 20 mężczyzn (37,0%), oraz 24 przedsiębiorców świadczących usługi (45,3%) i 19 przedsiębiorców wytwarzających dobra materialne (47,5%) ma wiedzę na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia biura rachunkowego.

Czterdzieści trzy osoby badane (43,0%) miały wiedzę na temat kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia ksiąg rachunkowych, 56 osób nie posiadała takiej wiedzy, bądź nie interesowała się faktem na tyle, żeby sprawdzić, na jakich zasadach funkcjonują biura rachunkowe i czy mają wykupioną polisę OC.

Literatura

Głąbicka Katarzyna. 2015. Rynek pracy w jednoczącej się Europie. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej.

Szczęśny Wiesław. 2001. Firma w otoczeniu fiskalnym. Warszawa: Difin.

Szewczyk Mariola. 2005. „Podatki- czynnik determinujący konkurencyjność w gospodarce”. Zeszyty Naukowe PWSZ w Płocku. Nauki Ekonomiczne tom 3.

Szewczyk-Jarocka Mariola. 2011. Podatkowe i parapodatkowe aspekty szarej strefy w przedsiębiorstwach z branży budowlanej w Polsce. Płock: Wydawnictwo PWSZ .

Szewczyk – Jarocka Mariola. Szymańska Monika. 2018. Usługi rachunkowe a szara strefa w Polsce. Płock: Wydawnictwo Naukowe PWSZ.

http://admin.www.irwirpan.waw.pl/dir_upload/site/files/Monika/9_zasoby_demograficzne_wsi.pdf (dostęp: 17.11.2018)

<https://studylibpl.com/doc/1210235/charakterystyka-zjawiska-szarej-strefy-w-gospodarce> (dostęp: 17.11.2018)

http://biura-rachunkowe.zrodlo.info/definicja_biura.html (dostęp 18.11.2018)

<https://ksiegowosc.infor.pl/vademecum/ksiegowi-rewidenci/129272,Jakie-wymogi-musi-spelniac-przedsiębiorca-planujacy-otwarcie-biura-rachunkowego.html> (dostęp 18.11.2018)

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2002 roku w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Dz.U. , nr 120, poz. 1022 z późn. zm.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Dz.U. z 2008 r., nr 234, poz.1576.

Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości. Dz.U. 1994, nr 121, poz. 591.

Ustawa z dnia 6 marca 2018 roku. Prawo przedsiębiorców. Dz.U. 2018, poz.646.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku. Ordynacja podatkowa. Dz.U.1997, nr 137, poz. 926.